

Perspektiva mládeže pro účely aktualizace Strategického rámce ČR 2030

Po vzoru současných trendů OSN či EU a s ohledem na fakt, že mládež tvoří téměř 30 % populace, jsme v rámci participativního přístupu k aktualizaci ČR 2030 zpracovali analýzu některých vybraných témat ČR 2030 perspektivou mládeže. Zapojení dnešní mládeže do dialogu o dnešních, i budoucích veřejně politických tématech má zásadní význam pro dlouhodobý úspěch udržitelného rozvoje nejen v ČR.

Ve spolupráci České rady dětí a mládeže (ČRDM) a Ministerstva životního prostředí (MŽP) proběhly na jaře letošního roku čtyři moderované fokusní skupiny. Cílem bylo vybrat co nejvíce reprezentativní vzorek s ohledem na region, obor vzdělání a obor zájmu.

- První skupina proběhla fyzicky na MŽP dne 29. března 2023 a zúčastnilo se jí 10 studentů gymnázií z Prahy, Brna, Havlíčkova Brodu či Uherského Hradiště.
- Druhá skupina proběhla 30. března 2023 online se šesti zástupci MAS.
- Třetí skupina proběhla 11. dubna 2023 fyzicky na SOŠ v Praze s 10 studenty technických oborů.
- Čtvrtá skupina proběhla též 11. dubna 2023 online se třemi zástupci mládežnických organizací (Říčany, Ostrava, Mikulov).

Každá fokusní skupina trvala přibližně dvě hodiny, během kterých byla s účastníky diskutována vybraná témata z ČR 2030: nerovnosti, digitalizace, participace, regiony, média, klima, duševní zdraví a work-life balance. Otázky byly zaměřeny zejména na představy mladých lidí o budoucích vyhlídkách s důrazem na časový horizont Strategického rámce. Všichni účastníci ve všech skupinách odpovídali velmi ochotně, měli přehled o současné situaci některých, ne-li všech zmíněných témat a zároveň drtivá většina z nich prokázala, že současná situace a to, jak ji vnímají, ovlivňuje již dnes jejich rozhodování ve střednědobém horizontu.

Jako nejpalčivější problémy či oblasti jsme analyzovali: rostoucí ceny bydlení, neřešení klimatických změn, podceňování IT bezpečnosti a regionální rozdíly (nemožnost žít mimo větší města za určitých podmínek – peníze, auto, práce).

**Zapojte se
do aktualizace
Strategického rámce
ČR 2030**

Zúčastněte se v březnu fokusních skupin
na Ministerstvu životního prostředí!

NEROVNOSTI

Všechny skupiny zmínily nejrůznější typy nerovností (genderová, příjmová, ale i finanční nebo generační). Nejvíce však rezonovaly nerovnosti ve vzdělání ve smyslu, co všechno určitý typ vzdělání ovlivňuje. Dalším typem byly genderové nerovnosti a regionální nerovnosti.

- *Věkové nerovnosti, starší nechtějí naslouchat mladým, nedávají jim slovo, prostor, protože nemají dost zkušeností.*
- *Lidi po škole nemůžou sehnat práci, když mají maturitu a jsou bez praxe, tak nemají šanci. Takže většina lidí skončí buď na pracáku nebo u známých.*
- *Jednou mi učitel matiky řekl, že jako holka nemám mít názor na to, jak se má vypočítat jeden příklad, tak jsem se musela držet, abych po něm nehodila židli.*
- *Co se týče genderu, tak v roce 2040 doufám, že nebude téma, jakého jsme genderu a nebude potřeba nikoho definovat nebo spíše znevýhodňovat, spíše je důležitější intersexuální rovnost.*

DIGITALIZACE

Žádná skupina nezpochybňovala velký vliv a nutnost přípravy na změny v důsledku digitalizace, robotizace či umělé inteligence. Účastníci vidí IT jako svoji příležitost a upozorňují na to, že si všímají starších lidí kolem sebe, pro které je to naopak často bariérou. Nejvíce digitalizaci zmiňovali v oblasti trhu práce, vzdělávání, ale i médií a bezpečnosti, ať už z hlediska vnější dimenze, tak i na úrovni jednotlivců. Účastníci zároveň často zmiňovali finanční nákladnost digitalizace (či IT obecně), která je ale podle nich nutná.

- *Jednoznačně, bude IT v budoucnu hlavním bodem té bezpečnosti a nějaké ochrany práv občanů. Jak se všechno digitalizuje, tak ta data budou to nejcennější.*
- *Za 20 let lopaty nahradí stroje, nikdo už nebude dělat rukama. Na druhou stranu ty stroje se budou porouchávat, a to pak budou opravovat lidi. Škola mi dala tak 10 % toho, co teď umím. Tady se to seklo v 80. letech i v autech. Jenom nový a třeba soukromý školy se snaží držet krok s technologiemi.*
- *Stát by měl investovat do digitální ochrany tolik, co do té fyzické, protože i války se přesouvají do digitálního prostředí. I nyní Rusové používají dezinformace a manipulace médií. Kdyby třeba šla 2 % HDP na ochranu státu takhle, tak to není blbý nápad.*

PARTICIPACE

V případě participace postoje zrcadlily zájmy účastníků. Skupiny, které byly složeny ze zástupců MAS či studentských organizací měly jasně ukotvenou představu a hovořily již o konkrétních problémech, zatímco studenti hovořily o participaci spíše z pohledu jejich občanského života. Studenti SOU nic v souvislosti s participací např. ve škole nikdy neřešili a vše co ví, si nastudovali buď sami nebo vědí z médií či od rodiny. Obecně však skupiny shodně poukazovaly na problematické fungování veřejných služeb a přístup k volbám.

- *Zajímalo by mě víc, jak ta státní správa funguje, takhle něco říká nějaký ministr a spíš by mě zajímalo, jak to funguje za tím.*
- *Úřední hodiny jsou hrozný, jen kvůli studii jsme řešili spoustu papírů. Ideálně vést komunikaci do online.*

- *Online volby by byly super, protože pak jsou ovlivňovány i třeba počasím, jako teď, a to je docela nešťastné. To že lidi odjedou za hezkým počasím a nevolí a místo nich to tam hodí důchodci.*
- *Senioři jsou velkou volební skupinou, na kterou cílí politické strany, zatímco my (mladí) ne a proto se nám nic neslibuje a necílí se na nás.*

REGIONY

Otázku regionu mladí lidé nejvíce vnímají z hlediska toho, kde budou po škole bydlet, kam budou dojíždět za prací a kde založí rodinu. O tom, zda budou mladí lidé bydlet na venkově nebo ve městě, rozhodují kromě jejich osobních hodnot (zda mají více rádi přírodu či město) hlavně ceny bydlení a infrastruktura. Zároveň pro lidi (zejména mimo Prahu a Brno) byl problém buď nekoordinovaný cestovní ruch, žádné pracovní uplatnění nebo chybějící kulturní identita a kvalita života v daném místě obecně.

- *A bych pracoval někde na vesnici se svou rodinou, tak potřebuju mít nějaký služby. Zákazníky, školy, aby nemusely děti dojíždět. Dobrá dostupnost. Infrastruktura začíná být nedostatečná.*
- *Já bych ten kraj tady chtěl zlepšit, v současné situaci se mi tu nechce zůstat, hlavně kvůli ovzduší a dopadům těžby, moc mi to nevyhovuje, a není tu dostatek příležitostí pracovních i vzdělávacích.*
- *Já bych tu zůstat nechtěla, už jsme na úrovni Českého Krumlova, ceny jsou horší jak v Praze, je tu spousta turistů a pro místní tu není moc možnost, jak normálně fungovat a kulturně to tu nedává moc smysl, protože většina původních obyvatel byla odsunuta Němci.*
- *Jediná možnost, jak mladé dostat zpátky na vesnici, je home office. (...) Jedině když se vrátí mladí zpátky do svého rodného města (...), zvlášť pokud mají vysokou školu.*
- *V pohraničí není automatické, že si všichni rozumíme - nejen jazykově, ale ani mentálně, ani kulturně.*

MÉDIA

Mladí lidé jsou si vědomi rizika dezinformací a přemýšlí o tom, kde berou informace. Část z nich ví, že si má informace ověřovat, ale část také přiznává, že neví, který zdroj je spolehlivý a kdy je třeba informaci ověřovat a případně jak. Jako mladí lidé čerpají informace převážně ze sociálních sítí, případně z jiných internetových zdrojů, z televize ani z tištěných zdrojů informace prakticky nepřijímají. Všichni účastníci napříč skupinami na otázku, co si myslí o koncesionářských poplatcích, shodně odpovídali, že jsou veřejnoprávní média potřeba a že je lepší je platit z veřejných peněz nežli ze soukromých. Důležitým mezníkem je i přístup k sociálním sítím, které sice každý z nich používá, ale neměly by je podle účastníků používat děti příliš brzy.

- *Chybí mi informace o médiích, kde čerpat, kde ověřovat.*
- *Čerpáme na Seznamu, Novinky, možná Facebook, ale Českou televizi vůbec nesleduju.*
- *Mladý lidi dostávají sociální média hrozně brzo, měli by to mít později, třeba na střední.*

- *Za mě koncesionářské poplatky nejsou problém a kdyby se to neplatilo, tak by museli vzít finance odjinud, třeba od bohatých majitelů a to není dobře.*
- *I kdyby se poplatky zdražily, tak by mi to nevadilo, je to ČT, každý se na ni občas podívá, je to jeden z hlavních zdrojů informací a zpráv, a myslím si, že za kvalitu si můžeme klidně připlatit.*

KLIMA

Otázka klimatu byla jedním z hlavních témat studentů gymnázií a zástupců mládežnických organizací. Téma vnímají osobně a mají pocit, že se mu nevěnuje dost pozornosti. Naopak studenti SOŠ ho sice vnímají také, ale moc neví, co si o tom mají myslet. I když nejsou proti, nemají informace a škola je v této oblasti žádným způsobem nepřipravuje.

- *Radši bych o klimatu radši ani nepřemýšlela, já se toho docela dost bojím, nevím, přijde mi to takový smutný, že se řítíme do záhuby a že proti tomu děláme moc málo?*
- *Bojím se, že nás budou omezovat, třeba Green Deal, my si zakazujeme spalovací motory, ale pak je tady Indie, Čína a ty to pokrývají. Budou blackouty a to bude problém. Zatímco my tady máme nejvíc automobilový průmysl.*
- *Studuju autotroniku a o elektřině v autě nevím vůbec nic. Ve škodovce, v Boleslavi jsme vůbec nebyli a ani tam nikdy nepojedeme.*
- *Podporujeme strategické dokumenty (ke klimatu), ale nepodporujeme ty lidi, co by je potom realizovali nebo byli ti odborníci, co by nám s tím pomohli. Ale podporujeme spousty strategií a potom už není nikdo, kdo by ji realizoval nebo ty lidi, co by to uvedli do života a to je velké mínus.*

DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Duševní zdraví si drtivá většina účastníků okamžitě propojila s pandemií covid-19. Každý to období vnímal trochu jinak, ale na všechny mělo velký dopad. Sami cítí, že otázka duševního zdraví je velmi důležitá, ale zároveň v dnešní době upozaděná, ať už ve školách nebo ve veřejném prostoru a všichni by tomu v budoucnu rádi dali víc prostor.

- *Za mě by měl být základ psychologie na každé škole a nějakého chování. My jsme měli supl a motivoval nás ze svého života, říkal, co máme dělat. Říkal, že to jsou těžké časy a až to doděláme, budeme si moct dělat co chceme, ale někteří učitelé nás naopak demotivují a říkají, jak jsme blbí a že tu školu nedoděláme.*
- *Za mě to souvisí s reformou školství, u mladých je zdrojem stresu a depresí právě špatně nastavený školský systém*
- *U nás na škole dělá psychologa tělocvikář, u kterého si nedokážu představit, že bych za ním s nějakým problémem šla, kdybych nějaký měla.*
- *Naše třídní učitelka během covidu obvolala studenty a ptala a starala se, jak to zvládáme. Bylo fajn vidět, že to není jen ikonka, ale že se starala.*
- *Duševním zdravím by se mělo mluvit všude a normálně, otevřeně.*

WORK-LIFE BALANCE

Work-life balance si většina účastníků spojovala zejména s množstvím práce a péčí o rodinu. Někteří přímo uvedli, že počet dětí plánují řídit podle toho, jaké budou mít finanční možnosti a zázemí. Ženy i muži přemýšleli o možnostech případné péče o děti s ohledem na práci.

- *Já plánuju maximálně jedno dítě, a i tak budu muset mít dvě tři práce, abych ho uživil.*
- *Já se bojím, že až budu chtít jít na mateřskou, jak to bude s návratem do práce a tak, s udržením si místa.*
- *Mně je 19 a nedovedu si představit, jak já si koupím bydlení, budu rád, když si pronajmu nějakou garsonku za dvacet tisíc.*
- *Nikdo nechce dítě, který nebude mít co jíst.*
- *Nevím, jak být s tím dítětem a nevypadnout z nějakýho rytmu a taky ho nedala chudáka hned do jeslí? Co by se muselo stát, abych se nemusela bát těchto problémů?*